

STAROSTLIVOSŤ O ČLOVEKA V CENTRE POZORNOSTI SPOLUPRÁCE ŠTÁTU A CIRKVI

Ivana VOJTAŠEKOVÁ

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

*Prosím vás, bratia, pre meno nášho Pána Isusa Christa,
všetci hovorte to isté, aby neboli medzi vami roztržky,
ale aby ste boli dokonalí v rovnakom zmýšľaní a v rovnakom úsudku.
(1 Kor 1,10)*

Človek bol stvorený do tohto sveta, ako slobodná, rozumná bytosť. Jeho Božia podoba a Boží obraz je obrazom Stvoriteľa a neexistuje nič hodnotnejšieho a väčšieho. Ako spoločenská bytosť môže sa uplatniť človek v spoločnosti skrze pomoci druhému. Solidarita je princípom sociálnej náuky o vzájomnej pomoci medzi ľuďmi na báze altruizmu a kresťanskej lásky. Hovorí o skutočnom prejave lásky voči človeku, ktorého v mnohých prípadoch nepoznáme. Hoci nám neprináša prospech a úžitok, zameriava sa hlavne na potreby a záujmy toho človeka. Aktívna pomoc ohrozenému, resp. okoliu ohrozeného je výsledkom našej solidarity a má dobrovoľný charakter. Ak rozumieme potrebám iných, môžeme im poskytnúť starostlivosť a tak rozdávať dobro tým, ktorí ho potrebujú. Pretože dobro človeka je založené na láske k blížnemu a to znamená pre kresťanov jedno z najdôležitejších prikázaní.²⁰³ Kto je schopný vnímať potreby druhých, vcítiť sa do ich situácie môže ich lepšie pochopiť a tým smerom upriamiť starostlivosť. Boh určil starať sa o ľudí dvom inštitúciám - cirkevným a svetským.

Už v druhej knihe Mojžišovej nachádzame desať Božích prikázaní ako primárny zdroj spravodlivej a sociálnej spoločnosti. Nasledujúce kapitoly tej istej knihy Starého Zákona podrobne rozoberajú normy života v spoločnosti.

²⁰³ Pozri UHÁL, M. 2006. *Sociálna náuka Cirkvi v základných princípoch*. Košice : Osveta, 2006, s. 84-89.

Ich plnenie má byť zárukou spravodlivosti, rovnosti, správnosti.²⁰⁴ Po príkazoch, ktoré nachádzame v knihe Exodus stretávame sa v tretej knihe Mojžišovej s ponaučeniami, ako základom svätého života.²⁰⁵ S obdobím Starého Zákona je nevyhnutné spájať aj pôsobenie starozákonných prorokov, ktorí vyzývali k pokániu a náprave.²⁰⁶ Zápasili o pravdu, lásku a sociálnu spravodlivosť podmienenú vierou.²⁰⁷ Najväčším realizátorom spravodlivosti na zemi bude Mesiáš, ktorý príde na svet, aby ho zachránil.²⁰⁸ Človek túžiaci po Božej spravodlivosti žije podľa Božej vôle a je verný Jeho pravde. Rovnako sa usiluje sa o uplatnenie spravodlivosti v spoločnosti. „Všetko, čokoľvek chcete, aby vám činili ľudia, robte aj vy im.“²⁰⁹ Svätý Ján Zlatoústý vysvetľuje, že život podľa Božej spravodlivosti sa prejavuje v cnosti, ochraňovaní iných a zbožnosti. Opäť je potrebné zdôrazniť prikázanie lásky ako základ rovnosti medzi ľuďmi. Spravodlivý človek seba nevyvyšuje, nevidí seba väčšieho ako ostatných. Tak skutkami v duchu sociálnej spravodlivosti formuje podobu (aj súčasného) spoločenského života.

V súčasnom období je vzťah štátu a cirkvi charakterizovaný ako vzťah partnerský. Kresťanský hodnotový systém v zmysle cyrilometodskej tradície je súčasťou národnej identity. Štát podporuje a chráni zmysel človeka pre spiritualitu. Štátna moc zabezpečuje formovanie, upevnenie a ochranu vyhovujúcich sociálnych, ekonomických, politických, kultúrnych a iných spoločenských vzťahov, ktoré predstavujú istú formu starostlivosti o človeka.

S existenciou spoločnosti je spojená aj existencia cirkví a náboženských organizácií. Postavenie cirkví v našom štáte je upravené právnymi predpismi, ktoré spadajú do viacerých odvetví práva. Významným medzníkom v oblasti náboženstva v Slovenskej republike bol rok 1989, kedy sa otázky náboženstva dostali intenzívnejšie do popredia. Spoločenské zmeny daného obdobia znamenali aj zmeny v pohľade na slobodu vierovyznania, medializáciu

²⁰⁴ Ex 22, 20-26.

²⁰⁵ Lev 19, 9 – 18.

²⁰⁶ Iz 1, 16-17.

²⁰⁷ Dt 15, 4 – 10.

²⁰⁸ Iz 11, 2 - 5.

²⁰⁹ Mt 7, 12.

cirkevných názorov a presvedčení, postavenia cirkví v spoločnosti, výučbu náboženstva. Došlo k budovaniu „kresťanského Slovenska“. Demokracia v štáte tak znamenala výchovu k duchovným hodnotám a ich akceptáciu. V kontexte kooperácie štátu a cirkví v oblasti starostlivosti o človeka je potrebné zdôrazniť význam vzájomnej zmluvy, ktorá predstavuje hlavný aspekt zaväzujúci lojalitu vzťahov, udržiavanie kontaktov a dialógu, výkon poslania a podporu starostlivosti o človeka. Súčasná podoba kooperácie štátu a cirkvi v Slovenskej republike je výsledkom historický dlhého a náročného vývoja a premeny. Zmeny, ktoré prenieslo obdobie po roku 1989 sa týkali fungovania štátu aj v súvislosti s Cirkvou. Odborná i laická verejnosť reagovala na skutočnosti danej doby snahou o vypracovanie a prijatie určitých noriem a pravidiel, ktoré budú upravovať vzájomný vzťah štátu a Cirkvi. Následne aktuálnosť danej skutočnosti umocnil vstup Slovenskej republiky do Európskej únie, čo znamenalo priblíženie koncepciu spolupráce nášho štátu a cirkvi ku koncepciám zoskupení ostatných štátov. V kontexte napísaného javí sa potreba uviesť vnútroštátne právne predpisy a medzinárodné zmluvy, vrátane príslušných dohôd, viažuce sa na predmetnú spoluprácu. Ide najmä o:

Základné vnútroštátne právne predpisy konfesného práva:

- Ústava Slovenskej republiky
- zákon č. 218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom v znení neskorších predpisov
- zákon č. 308/1991 Zb. o slobode viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov
- zákon č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení neskorších predpisov
- zákon č. 311/2001 Z.z. zákonník práce v znení neskorších predpisov
- zákon č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam

- Nariadenie vlády SR č. 299/2007 Z.z. o úprave osobných požitkov poskytovaných duchovným cirkvím a náboženských spoločnosťami v znení neskorších predpisov.

- zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Medzinárodné zmluvy a vnútroštátne zmluvy a dohody konfesného práva:

- Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou
- Zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o katolíckej výchove a vzdelávaní

- Dohoda medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami o náboženskej výchove a vzdelávaní

- Zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o duchovnej službe v ozbrojených silách a zboroch

- Dohoda medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami o výkone pastoračnej služby ich veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky.

Ak vnímame človeka a starostlivosť o neho *v centre pozornosti spolupráce štátu a cirkvi* je potrebné spomenúť slobodu náboženstva a náboženského vyznania, ako aj právo vyznávať náboženstvo, meniť svoje náboženstvo, alebo byť bez vierovyznania. Na základe toho sa potom správať, konať, rozhodovať sa. Spomínané právo slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery zaručuje článok 24 ods. 1a 2., Ústavy Slovenskej republiky²¹⁰:

„(1) Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.

(2) Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.“

²¹⁰ V danej súvislosti zdôrazňujeme čl. 1 ústavy uvádza, že “Slovenská republika sa neviaže na nijakú ideológiu alebo náboženstvo”.

Tento charakter práv v spomínanom článku Ústavy SR je v súlade s čl. 9 ods. 1 a 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.²¹¹:

„(1) Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania; toto právo zahŕňa slobodu zmeniť svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie, ako aj slobodu prejavovať svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie sám alebo spoločne s inými, či už verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, vykonávaním náboženských úkonov a zachovávaním obradov.

(2) Sloboda prejavovať náboženské vyznanie a presvedčenie môže podliehať len obmedzeniam, ktoré sú ustanovené zákonmi a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme verejnej bezpečnosti, ochrany verejného poriadku, zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.“

Rovnako Charta základných práv Európskej únie v čl. 10 ods. 1 a 2, zdôrazňuje slobodu myslenia, svedomia a náboženstva:

(1) Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania. Toto právo zahŕňa slobodu zmeniť svoje náboženské vyznanie alebo vieru, ako aj slobodu prejavovať svoje náboženské vyznanie alebo vieru sám alebo spoločne s inými, či už verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, vykonávaním úkonov a zachovávaním obradov.

(2) Právo na výhradu vo svedomí sa uznáva v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon tohto práva.

V súvislosti s právami dieťaťa spomenieme Dohovor o právach dieťaťa, prijatý Valným zhromaždením Spojených národov 20. novembra 1989. Článok 14 ods. 1,2,3., spomínaného Dohovoru pojednáva o slobode svedomia, myslenia a náboženstva:

(1) Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia uznávať právo dieťaťa na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

²¹¹ Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd neumožňuje, aby jeho zmluvné štáty zákonom obmedzili právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania, ako i právo zmeniť svoje náboženské vyznanie alebo vieru. Tzn. Na Slovensku sa riadime čl. 24 Ústavy, ktorý vychádza z čl. 9 Európskeho dohovoru.

(2) Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia uznávať práva a povinnosti rodičov, v zodpovedajúcich prípadoch zákonných zástupcov, viesť dieťa pri výkone jeho práva spôsobom zodpovedajúcim rozvíjajúcim sa schopnostiam dieťaťa.

(3) Sloboda prejavovať náboženstvo a vieru môže podliehať iba takým obmedzeniam, ktoré stanovuje zákon a ktoré sú nutné na ochranu verejnej bezpečnosti, poriadku, zdravia alebo morálky alebo základných práv a slobôd iných.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky a jeho pôsobnosť v kontexte starostlivosti o človeka

Ústredným orgánom štátnej správy pre vzťahy s Cirkvami a náboženskými spoločnosťami je Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.²¹² Ministerstvo zabezpečuje, v súlade so zákonmi, výkon štátnej správy na úseku Cirkví a náboženských spoločností. Rešpektuje ich ako právne subjekty a uznáva ich nezastupiteľné miesto v spoločnosti. Spolupracuje s nimi na základe partnerskej spolupráce, pričom nezasahuje do ich vnútorných záležitostí. Základné otázky vzťahu štátu a Cirkví sú dané zákonom č.308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení Cirkví a náboženských spoločností, ktorý je upravený zákonom č. 394/2000 Z.z..²¹³ V § 4 ods. 5 zákon č. 394/2000 Z. z. ktorým sa mení a doplna zákon č. 308/1991 Zb. sa stanovuje, že štát môže s cirkvami a náboženskými spoločnosťami uzatvárať zmluvy o vzájomnej spolupráci. Uvedené zákony, ako aj zákon č. 192/1992 Zb., popisujú podmienky registrácie cirkví a náboženských spoločností.

Okrem spomínaného Ministerstva kultúry Slovenskej republiky spadá predmetná oblasť starostlivosti o človeka v kontexte spolupráce štátu a cirkvi aj Ministerstva obrany Slovenskej republiky v oblasti Cirkví a náboženských spoločností (ďalej MO SR), Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej MŠVVŠ SR), Ministerstvu vnútra Slovenskej

²¹² Pôsobnosť Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v oblasti cirkví a náboženských spoločností. [online]. [2012-12-12]. Dostupné na internete: <<http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/cirkvi-a-nabozenske-spolocnosti-3f.html>>.

²¹³ Zákon č. 394/2000 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januára 2001.

republiky (ďalej MV SR) a Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej MPSVaR SR).

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky a jeho pôsobnosť v kontexte starostlivosti o človeka

V zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky funguje Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbroyených silách Slovenskej republiky a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky. Hovoríme o právnickej osobe s právnou subjektivitou odvodenou od Cirkví združených v Ekumenickej rade cirkví Slovenskej republiky. Na čele Ústredia je generálny duchovný, ktorý riadi, zabezpečuje a kontroluje činnosť duchovných Ústredia.²¹⁴ Do pôsobnosti Ústredia patria tí veriaci cirkví, ktorí sú zároveň profesionálnymi vojakmi a zamestnancami ozbrojených síl, príslušníkmi a zamestnancami ozbrojených zborov, zamestnanci príslušných orgánov štátnej správy ich rodinní príslušníci, manželia, deti aj dospelé a príbuzní, ktorí bývajú s nimi v spoločnej domácnosti. Rovnako sem patria poslucháči a študenti škôl Ozbroyených síl Slovenskej republiky SR a Ozbroyených zborov Slovenskej republiky, pacienti a personál zdravotných a sociálnych zariadení patriacich pod príslušné orgány štátnej správy, osoby, ktoré sú vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody a osoby zadržané alebo zaistené. Úlohou poverených duchovných je vykonávať bohoslužieb a tajiny a to podľa zaužívaného poriadku jednotlivých cirkví. Zároveň vykonávajú duchovné poradenstvo, napomáhajú duchovnej orientácii, poskytujú útechu, participujú na rozvíjaní morálnych a mravných kvalít, ako aj formovaní medziludských vzťahov. Ich činnosť sa týka aj penitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti.²¹⁵

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a jeho pôsobnosť v kontexte starostlivosti o človeka

²¹⁴ Pozri *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky* [online]. [2012-12-12]. Dostupné na internete: <<http://www.ustreps.sk/o-nas/>>.

²¹⁵ Pozri *Dohoda medzi SR a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami* [online]. [2012-12-12]. Dostupné na internete: <<http://www.ustreps.sk/dohoda-medzi-sr-a-registrovanymi-cirkvami-a-nabozenskymi-spolocnostami/>>.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR je ústredným orgánom štátnej správy, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje realizácia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži. Zmenou politickej situácie po roku 1989 sa vytvoril nový otvorený priestor pre pozitívne výchovné pôsobenie zamerané na deti a mládeže na školách a to skrze vyučovania náboženskej výchovy a vznikom cirkevných škôl. Náboženstvo a náboženská výchova sa vyučuje podľa učebných plánov a učebných osnov, ktoré schvaľuje registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť po vyjadrení ministerstva. Po dohode s riaditeľmi škôl môže príslušná vrchnosť registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti organizovať v priestoroch škôl iné mimo vyučovacie aktivity, ktoré by dopĺňali výučbu náboženskej výchovy.

Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a jeho pôsobnosť v kontexte starostlivosti o človeka

Vyplývajúci zo Zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov vyplýva občanom Slovenskej republiky právo zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia a združovať sa v nich. Založenie občianskeho združenia je určené tým občanom SR, ktorí chcú vstupovať do občianskej spoločnosti pôsobením v určitej oblasti spoločenského života so stanoveným cieľom. Rovnako na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky prebieha registrácia neziskových organizácií. Pôsobením skrze občianskych združení alebo neziskových organizácií starostlivosť o človeka má vplyv na uskutočňovanie vhodných sociálnych zmien v prospech kvality života všetkých ľudí. I keď je jednotlivec v prvom rade zodpovedný sám za seba, realizovaná starostlivosť prispieva k riešeniu situácie, ktorá je nad jeho sily a pomáha mu vrátiť sa do normálnej situácie.

Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a jeho pôsobnosť v kontexte starostlivosti o človeka

V prípade rodiny ako základnej bunky spoločnosti absolútne akceptovanej a podporovanej danou spoločnosťou hovoríme o starostlivosti o človeka v rámci ponovembrových zmien. Konkrétne ide o podmienky formy spolupráce štátu a Cirkvi v oblasti prípravy snúbencov na vstup do

manželstva.²¹⁶ Následne podpory a starostlivosti o rodinu, jej všetkých členov a ochranu rodinných a medziľudských vzťahov.

Vzťah štátu a Cirkvi je oblasťou, ktorá sa v poslednom období stáva často bodom záujmu a diskusií. Konštatácie o danej problematike sú výsledkom rozdielnych pohľadov. Horíme tu o prístupe ku skúmanej téme. Prihliadanie na vzťahy štátu a Cirkvi je možné v historickom, kultúrnom, právnom, ekonomickom, politickom i spoločenskom aspekte. Vychádzajúc zo systému poznatkov týchto spoločenských vied je možná aplikácia vedeckých poznatkov do praktickej činnosti. Predpokladom je zabezpečenie optimálneho fungovania systému sociálnej starostlivosti o človeka, zabezpečenie pomoci jednotlivcom, skupinám i komunitám. Sociálna starostlivosť, ako nástroj sociálnej práce, má mať vplyv na uskutočňovanie vhodných sociálnych zmien v prospech kvality života všetkých ľudí.

Spoločnosť, v ktorej občania žijú je zároveň priestorom na realizáciu aktivít, a to či už na menej či viac profesionálnej úrovni. Existencia týchto aktivít prevažne znamená viazanosť na pozitívne hodnoty. Predstavujú zároveň viazanosť na demokratické i liberálne hodnoty a podporu i pomoc spolupráci. Ide o dialóg a konfrontáciu názorov verejnosti s podmienkami spoločnosti, v ktorej sa realizujú. Na to, aby sa dialóg rôznych názorov vo verejnom priestore mohol premietiť do verejného rozhodovania, slúžia mechanizmy, ktorými môžu občania aktívne vstupovať do rozhodovacích procesov o verejných otázkach, a to ako na miestnej, tak aj na regionálnej a národnej úrovni. Znamenajú budovanie vlastnej identity spoločnosti. Znakom tejto identity je záujem o spoluprácu. Skutočná spolupráca si vyžaduje vzájomnú dôveru a pozitívnu aktivitu na oboch stranách.

Je dôležité rozumieť aktuálnemu vzťahu štátu a cirkví a to aj v rámci ich spolupráce s dôrazom na starostlivosť o človeka. Mnohé publikácie, webové sídla a vyjadrenia nám napomáhajú pochopiť tomu, čo sa dialo a deje v danej súvislosti. Stotožňujeme sa s názorom, že pre zdôraznenie a prehĺbenie

²¹⁶ Pozri VOJTAŠEKOVÁ, I. 2011. Príprava na manželstvo ako súčasť výchovy mladých ľudí. In *Sociálna a duchovná revue. Vedecko-odborný recenzovaný zborník*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2011, roč. II, č. 3. s. 29-33.

súčasného stavu je možné vytvoriť dohodu medzi štátom a cirkvami pôsobiacimi na území Slovenskej republiky, ktorá sa bude venovať predovšetkým starostlivosti o človeka. Dobrovoľné rešpektovanie stanovených princípov dohody zameraných na dosiahnutie spoločného cieľa predstavuje pre partnerské strany výhody založené na rovnosti postavenia. Zdôrazňujeme, že nie je potrebné časové vymedzenie plnenie prijatej dohody medzi štátom a cirkvami. Zástupcovia obidvoch rezortov, pôsobiaci v oblasti starostlivosti o človeka by mali mať vytvorený dostatočný časový priestor na diskusiu, vzájomné sieťovanie, koordináciu a organizáciu, ale predovšetkým samotnú realizáciu starostlivosti o človeka. Plnenie úloh vyplývajúcich z uzavretej dohody medzi štátom a cirkvami malo by byť založené na vzájomnom rešpektovaní práva oboch zúčastnených strán. Plnenie Dohody o spolupráci môže predstavovať nový krok k nastaveniu vzájomných dlhodobějších vzťahov. Úlohy zúčastnených aktérov dohody by mali spĺňať prípravu zákonov a podzákonných noriem, prípravu strategických dokumentov, analýzu efektivity, hodnotenie výsledkov, vedenie dialógu v predmetnej oblasti, plánovanie. Plnenie úloh je možným krokom vytvorenia stálej platformy pre dialóg medzi štátom a cirkvami, ako aj realizácie spolupráce jednotlivých rezortov v oblasti starostlivosti o človeka.

Zoznam bibliografických odkazov

- BIBLIA. Písmo Sväté Starej a Novej Zmluvy. Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1978. 1231 s. ISBN 0 564 03222.
- ČEPLÍKOVÁ, M. 2001. Štát, cirkvi a právo na Slovensku v rokoch 1989 – 1999. In *Acta Universitatis Brunensis, Iuridica*. č. 254. Brno : Masarykova univerzita, 2001.
- ČIKEŠ, R. 2010. *Vzťahy štátu a cirkví na Slovensku*. Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkví, 2010. 120 s. ISBN 978-80-89096-43-5.
- Dohoda medzi SR a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami* [online]. [2012-12-12]. Dostupné na internete: <<http://www.ustreps.sk/dohoda-medzi-sr-a-registrovanymi-cirkvami-a-nabozenskymi-spolocnostami/>>.

- DRAGANOVÁ, H. et. al. 2006. *Sociálna starostlivosť*. Martin : Osveta, 2006. 196. s. ISBN 978-80-8063-240-3.
- HUSÁR, J. 2012. Biblické postavy ako vzor tradičných hodnôt. In *Pravoslavie jakoczynnik odnowy tradycyjnych wartosci chrześcijańskich w Unii Europejskiej* [online]. [2013-01-12]: *miedzynarodowa konferencja naukowa*. Gorlice : Diecezjalny ośrodek kultury prawosławnej ELPIS w Gorlicach, 2012. s. 137-142. ISBN 978-83-63055-11-0. Dostupné na internete. <http://www.okpelpis.pl/book,open,1803,0,Mi%C4%99dzynarodowa_konferencja_naukowa_%E2%80%9EPRAWOS%C5%81AWIE_JAKO_CZYNNIK_ODNOWY_TRADYCYJNYCH_WARTO%C5%9ACI_CHRZE%C5%9ACIJA%C5%83SKICH_W_UNII_EUROPEJSKIEJ%E2%80%9C_.html>.
- KRYŠTOF, arcibiskup. Vzťahy státu a cirkve v Byzanci. In *Byzantská kultúra v kontexte európskej civilizácie*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2003. s. 32-36. ISBN 80-8068-209-7.
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky [online]. [2012-12-12]. Dostupné na internete: <<http://www.ustreps.sk/o-nas/>>.
- Pokyn Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Bratislava, 20. mája 2004, číslo 2004-8005/15678-E.
- Pôsobnosť Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v oblasti cirkví a náboženských spoločností. [online]. [2012-12-12]. Dostupné na internete: <<http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/cirkvi-a-nabozenske-spolocnosti-3f.html>>.
- TÍŽIK, M. 2011. *Náboženstvo vo verejnom živote na Slovensku*. Bratislava, 2011. ISBN 978-80-85-544-725.
- UHÁL, M. 2006. *Sociálna náuka cirkvi v základných princípoch*. 1. vydanie. Košice, 2006. ISBN 80-890-89-49-6.
- VOJTAŠEKOVÁ, I. 2011. Príprava na manželstvo ako súčasť výchovy mladých ľudí. In *Sociálna a duchovná revue. Vedecko-odborný recenzovaný zborník*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2011, roč. II, č. 3. s. 29-33. ISSN 1338-290X.

CARE FOR MAN IN CENTRE STAGE OF CHURCH AND STATE COOPERATION

Ivana VOJTAŠEKOVÁ, doctorand, Orthodox Theological Faculty, University of
Presov, Masarykova 15, 08001 Prešov, Slovakia, email:
ivana.vojtasekova@smail.unipo.sk, tel. 004210517724729

Abstract

The contribution is examining the area of cooperation between the state and the Church in the spiritual and social care of a man. It discusses the current state in the context of cooperation between the state and the Church. It is based on legislation that's being enforced in the territory of the Slovak Republic. At the same time we present a brief cross-section of information related to specific forms of cooperation. The method of analysis of legislation and professional study of present mathematics and their cooperation, we created complex information.

Key words

Care, state, Church, cooperation, religion